

és Zita terveket szőttek.

Kéz a kézben fognak sétálni majd a parkban, peracet majszolnak együtt egy padon, morzsákat szórnak a galamboknak. A dóm előtt megbotlanak a kövezeten, hallgatják a harangzúgást. Együtt bámulnak a naplementébe.

Halmai Róbert 45

Összeházasodnak egy augusztusi délután, rizsesőben lépnek ki a boltív alól. Reggelenként a vil-

NAGYAPÁM

lamossal indulnak majd munkába, Zita a Kapuciner téren száll le, ő egygel később. Gyula és Vilma, így nevezik majd el a gyerekeket. Csintalanok lesznek, de jó tanulók, nem úgy mint ők. Egyetemre íratják majd be őket, ügyvédnek és tanítónőnek. Az utolsó években a kertés ház, az unokák, utazások, tengerpartok, mignonok a cukrászdából, kanapé és délutáni kávézás, a krizantémok a vázában.

Nem tudták, hogy semmi nem úgy lesz, ahogy kitalálták. Nem tudták, hogy Zitát iskolába Rouenba iratja az apja, ahonnan először Aachenbe, majd Stuttgartba költöznek, ahol anyja gyakran eljár egy műterembe, majd apja inni kezd. Az egyetemi bálban ismerkedik meg majd Zita egy ügyvédbojtárral, aki pár év múlva gyereket csinál neki. A házasság elől a fiú Berlinbe menekül, soha többé nem látja, Zita egy hajnalban a sírástól elvetél. Azután a novemberi éjszaka után Párizsba menekülnek, elhagyják Németországot, a Kienestrasse-i lakásból semmit nem visznek magukkal. Ezután pár évig úgy tűnik, minden rendben van, anyja otthon van, apja, amikor nem a gyárban dolgozik, akkor az erkélyen ücsörög és ír. Azután Zita úgy érzi, minden összeomlik. Bevonulnak, elrejtőznek, szaladnak, összecsomagolnak, felvarrják, rácsukják a vagon ajtaját.

De akkor, amikor a terveiket szőtték, még csak annyit tudtak, hogy ebéd után csendespihenő következik, és hogy uzsonnára szinte mindig parizeres zsemlet kapnak. És hogy Éva néni a hátukra csap, ha nem ülnek egyenesen.

amikor megkapta első biciklijét, egyből felpattant rá. Mindenkit meglepett, hogy nem dőlt el, hogy segítség nélkül elindult, lábaival mint a gőzmozdony ellenforgattyúja, tekerte a pedálokat. Dédapámnak nem kellett partvisnyelet erősítenie az ülés hátsó feléhez, nem kellett görnyedve
46 és lihegve szaladnia utána. Dédanyámnak felesleges volt aggódnia, hogy orra bukik, beveri a fejét, lehorzsolja homlokáról a bőrt, kitöri csuklóját. Büszke volt magára, ez volt az első dolog, amit egyedül csinált. És persze azt is szerette, ahogy Zita rámosolygott, amikor a biciklivel ment az oviba.

Pár hónappal később bicikliversenyt rendeztek az óvodában. Felsorakoztak a gyerekek egymás mellett, sárga, zöld, bmx, verseny, piros, utcai, kétkerekű, háromkerekű, dudás, csengős, kontrafékes, prizmás, lámpás kerékpárokkal. Nagy tempót diktált, hamar maga mögött hagyta a többieket. Rajt-cél győzelemre számított mindenki, tudták, hogyha ő elkezd valamit, akkor addig nem nyugszik, amíg el nem éri, amit akart. A kerekék pörögtek, a váz rázkódott, zörgött a sárhányó, a csengő halk pendüléssel jelzett minden egyes buckát, ő volt a gőzmozdony, gyomra a kemence, szíve a dugattyú, combjai a lengőívek, tekert, szárguldott, előredőlt, élvezte, ahogy hajába tép a menetszél.

Ahogy meglátta a célt, hátrafordult, ahogy hátrafordultak a lovon a cowboyok is. Behunyta egyik szemét és a többiekre célzott. Ekkor előzte meg Bence, alig valamivel a cél előtt.

Soha többet nem ült kerékpárra.

nem értette, miért nevezik ezeket báránnyelűeknek. Nyelvével át-
ügyeskedte jobb szájszegletéből a balba a fűszálat. Amikor lehetnének akármi
mások is.

Pásztorok, komondorok. A pásztor hátán a feslett, koszos
nemezköpeny. Porfelű a terepjáró mögött. Szétolvadt vanília fagy
a járdán. Kipukkadt fehér lufi a fűben. A kezére ragadó vattacukor. 47
A hattyúk a vízben vagy a nekik dobott kenyérbelső. Az ablakon kilógatott
tollpárna, a hajába szálló tollak. Zita copfjában a fehér masni.

Dédanyám dauerolt frizurája.

A tányéron szétkent franciakrém habja. Vaníliás mignon.
Összeesett tojásbab. Összegyűrt, szétázott papír zsebkezdő. A déda-
pám kabátjából kifeszülő bélés. Borotvahab. A katonakönyv megsárgult
lapjai. A mankó fején a fásli.

Keresztbe rakta lábait.

Vagy, miért ne, olyan, mint egy bombatölcsér.

Ahogy feküdt a fűben, azt képzelte, a senkiföldjén hever moz-
dulatlanul. Mellette gránátok robbannak.

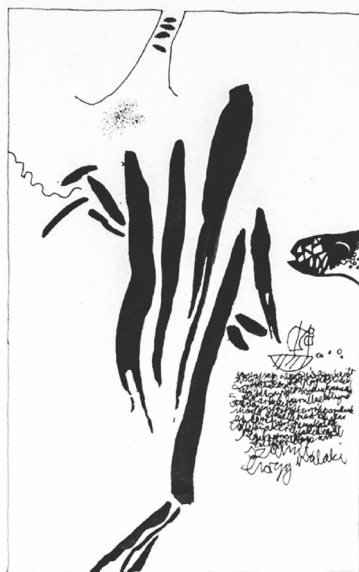

hét éves koráig nem tudta, hogy a zongorával dallamokat játszhat le. Addig csak arra volt jó, hogy elbújjon alatta. Három láb határolta azt a kis zugot. Birodalmának határait. Senki nem jöhetett utána.

Aznap is alábújt, lehajtotta a csipketerítő sarkait, és a falnak 48 támasztotta a hátát. Látta Dédanyám lábait, az előszobaajtótól a terraszig szinte futva sietett, visszafelé már lassabban ment, a kötényébe csapkodta tenyerét. Űkanyám az asztalnál ült, újságot olvasott. Zörögve lapozott. A bolyhos, sarkánál lyukas papucs leesett lábfejeéről. Aztán csend volt sokáig. Ekkor a műanyagkatonák harci alakzatot vettek fel és megkezdték rohamukat. Szofi jött arra, és feldöntötte az alakulat színe-javát. Belerúgott a macskába. Űkanyám ekkor lekapcsolta a sárga ernyős lámpát. A piszkosfehér kábel mint egy hegymászó kötél ringott előre-hátra. Kicsoszogott az előszobába. Veszekedett Dédanyámmal.

Ekkor jött be Dédapám, és a zongorához húzta a zongoraszéket. Felemelte a fedelet, jobb lábfejjével lenyomta a pedált. Játszani kezdett egy dallamot.

Zárótűz összpontosult a műanyagkatonák elé.

kétszer is megszámolta. Őt. Őt fiú vette körbe a kislányt, aki egy fejfel alacsonyabb volt náluk. Körbeállták, nevettek rajta, lökdösték, gúnyolták. A kis copfos, mit néz boci szemekkel, megmutatják, ha még nem látott ilyent, ne szégyellősködjön már, ne sírjon, ők megvédik, mutassa, mi van a táskájában. Az egyik, egy túskehajú magas fiú, aki kettővel alatta járt a bébe, kitépte a kislány kezéből a táskát és a földre borította ami benne volt. Egy másik, aki a cébe járt, hangosan felnyerített. Nézzék csak, mi van itt, matek könyv, csak nehogy megbukjon, és megtaposta a könyvet. A kislány szipogva nézte, ahogy, mint egy focilabdába, belerúgtak az irodalomkönyvbe, szétdobálták ceruzáit, a színeseket is, kettőt eltörtek, a füzeteiből kitépték a lapokat és azzal dobálták. Szipogva nézte az öt fiút, amíg észre nem vette őt, aki a körön kívül állt. Megdermedt és rábámult. Nem tudta levenni a szeméit róla. Szinte könnyörögve nézett rá.

A fiúk csak sokára vették észre. Arra lett figyelmes, hogy a jobb szélső elkezdi követni a kislány tekintetét, majd oldalba böki a másikat. Mind az öten felé fordultak. Egy radír esett ki a táskából, majd a táska is a földre esett. Senki sem szólt, mindenki, a fiuk is, a kislány is, őt nézte. Elképzelte, ahogy őt veszik körbe, először csak egy pofon csattan az arcán, aztán valamelyik sípcsonton rúgja, a gyomrába öklöznek, hátulról a fejére ütnek, fellökik, belerúgnak a veséjébe, a lágyékába. A túskefrizurás megrántotta vállát, és intett a többieknek a fejével.

Behunyta a szemét, aztán kinyitotta. Akkor már senki nem volt ott, csak a kislány nagy szemekkel. Értetlen szemekkel. Mintha ezt a tekintetet látta volna már.

Azért, amikor buszra szállt, egy kicsit hősnek érezte magát.

reménytelennek érezte a helyzetét. Úgy érezte, soha nem nyerheti el Judith szerelmét. Őt leste azon a reál órán is, amikor észrevette, hogy az első padsorból Eloise meg őt bámulja mosolygva. A lány nagy szemgolyóit rá meresztette, mutatoujjával néha feljebb tolta orrnyergén a barna keretes
50 szemüvegét és mintha belé fúrta volna mosolygó szemeit. Ferde fog-sora kivillant ajkai közül. Attól kezdve akármerre fordult, magán érezte Eloise tekintetét.

Amikor valakivel beszélgetett a folyosón, tudta, a sarok mögül ő lesi. Ha a cukrászdában krémest ettek, Eloise a pultnál ülve a tükörben figyelte. Míg csónakáztak, a lány a parton ült. A könyvtárban a polcok mögül bámult rá. Ha sétáltak az utcán, mögöttük jött, ha villamosra szállt, ő is jegyet váltott, ha boltba ment, ő is bevásárolt.

Dühös volt, szégyellte, hogy egy csúnya lány szeretett belé. Amikor csak tudta, elkerülte őt a tanteremben, a tekintetét elkapta, hogy még véletlenül se. Haragudott Eloise-ra, mert miatta nevettek ki a többiek, írtak a lány nevében szerelmes levelet, amit a tornaóra alatt a gatyájába dugtak. Ő nem szólt Eloise-hoz, igaz, a lány se szólt hozzá.

Három évvel később, amikor kijött az érettségiről, akkor tudott csak először Eloise-hoz szólni. A harmadik emeleti folyosón, a Kronóoszt ábrázoló festmény előtt, amikor megérintette a lány karját, akkor értette meg, hogy nem is az zavarta, hogy egy csúnya lány szerelmes belé. Azt utálta, hogy ahogy Eloise az ő tekintetét kereste, olyan feleslegesen kereste ő is Judith pillantását. Utálta Eloise-t, mert saját magára emlékeztette. Viszonyatlan vágyaira, a hősszerelmesre, a gyáva kisfiúra a leghátsó sorban.

Bocsánatot kért tőle. Eloise kinevette, és akkor először szólt hozzá. Neki jó volt az úgy, hogy csak bámulhatta őt. Semmi mást nem akart, csak ezt a bámulást.

A lány még akkor is nevetett, amikor elindult lefelé a lépcsőn, amikor kilépett az iskola kapuján, amikor átvágott a parkon, amikor belemártotta kezét a szökőkút jéghideg vizébe.

néha arról álmodozott, hogy építész, és templomokat tervez. Volt közöttük zömök, alacsony és vastagfalú, keskeny ablakú, erődszerű nyers kőből, volt díszes, vakolt, színesre festett, kettős tagozású, golyvázott párkánnyal, kifestettségű, sokszögzáródású szentélyvel, félköríves szentélyvel, sekrestyével vagy sekrestye nélkül. Volt vastag támpillérű, kecses, ma- 51
gasba törő, sűrű falú, volt timpanonos, oszlopok erdeje mögé rejtett, kupolás, méltóságot követelő, és volt anarchista, követhetetlen ívekkel tarkított, virágos ornamentikával cicázott, nevetségesen magamutogató.

Alaposan végiggondolt mindent. Löszös vagy lápos talajon legalább tizenhat láb mély, tíz láb széles, köves, sziklás területen elég valamivel kisebb is. Több bonyolult képlettel kiszámolta a fal szélessége, az alaptest magassága, a felső sík és az alsó sík szélessége közötti különbségből a talaj egy négyzetméterére jutó terhelést. Mindig a háttérértéken belül maradt. Legjobban a háromhajós, keresztet formázó alaprajzú, rózsablakos templomokat szerette, ahol a kőrácsos ablakokon úgy érezte, beszökik a szentlélek. Szerette a félköríves körülrjárrható szentélyeket, az oszlopok közé ékelődő karzatokat, a sarokban rejtőző mellékoltárok feletti íveket. A fő- és a mellékhajó metszéspontjára mindig apró, alig észrevehető huszártornyot tervezett.

Jókedvűen sétált a fantáziájában felhúzott templomok hatalmas belső tereiben, szerette, ahogy a napfény csiklandozza arcát, szerette a csendben tisztán kivehető sóhajokat, a metronóm pontosan mormolt penitenciákat, a kialvó gyertyabél sercegését.

A katedrálisokban, a plébániatemplomokban és az egyszerű fogadalmi kápolnáknál is hatalmas kőtömbbel zárta le az altemplomba vezető lépcsősört. Odalent a dohos kazamatákban, a szarkofágok között vászoncsuhás flagellánsok tartották rituáléjukat a falhoz láncolt meztelen szüzek előtt.

a kilenc üveggolyót egy vászontasakban tartotta. A tasakot a ruhászszekrényben, a legszebb pulóvere alatt. Soha nem húzta fel a pulóvert.

Az első üveggolyót, a tiszta fehéret, még Dédapámtól kapta, amikor hazajött a frontról. Úgy képzelte, egy elesett muszka katona zubbonyából húzta ki, valahol a Piave mellett egy lövészárookban. Igaz, azt nem tudta, kik voltak azok a muszkák. És a térképen is csak az iskolában kereste meg azt az olasz folyót.

A másodikat Zita ajándékozta neki, miután egy százszorszépet tűzött a hajába. Majd ha feleségül veszi, és a bölcső mellett fognak állni abban a belvárosi lakásban, gondoljon arra, hogy olyan tiszta a szerelmük, mint ez az üveggolyó. És ha a nap felé tartja, feje tetejére áll a világ. Ő egy kavicsdarabot rugdosott cipőjével, hogy akkor jön-e már játszani.

A harmadikat a vásárban vette. A három szerencsés szám. És amúgy is olyan hihetetlenül mélykék. Mint a múltnak kútja, ahogy Dédanyám mondta.

A negyediket Zolitól lopta. De ezt senkinek nem árulta el. És különben is, csorba volt.

Az ötödiket egy cigánygyerektől nyerte a vásártéren. Örüljön, hogy nem kap verést, húzzon el, de gyorsan, mielőtt szólnak a haveroknak, és meg ne lássák még egyszer. Ez volt a legkisebb üveggolyó, átlátszó, tiszta, a belsőjében egy zöld spirál tekeredett.

A hatodik olyan volt, mintha a Jupiter viharait, a Szaturnusz gyűrűit vagy az Uránusz türkizkék felhőit festették volna rá. A legtöbbet ezt az üveggolyót bámulta a villanykörte fényébe tartva. A planetáriumban vette a pénzből, amiért egy nyáron keresztül dolgozott a cigarettagyárban.

A hetediket az utcán találta, ott hevert a faüzem mellett a csatornafedél rácsai közé szorulva. Szerencséje volt, hogy észrevette a sok hordalék, elázott újságpapírok, cigarettacsikkek és csokoládépapírok között. Tört színe volt. Sárgás, homokszínű. Azt találgatta, milyen lehetett azelőtt.

A nyolcadikat, a vérvörös üveggolyót, Margó nénitől kapta, amikor behívta hozzá egy teára. Nem értette, Dédapám miért verte meg, amikor megtudta, honnan van.

A kilencedikre már nem emlékezett, hogyan került hozzá. Legalábbis azt mondta, hogy vannak dolgok, amikre jobb, ha nem emlékezik az ember.

Ezerkilencszáznegyvenkilencben, azon a novemberi estén, amikor a bőrönddel kilépett az ajtón, csak egy egyszerű vászoning volt rajta. A legszebb pulóverét otthon hagyta.